

TADEUSZ ŚLIPKO SJ, *Zarys etyki szczegółowej – Tom 1, (Myśl Filozoficzna)*, Kraków 2005, WAM, ss. 436.

Po ukazaniu się nowego wydania *Zarysu etyki ogólnej*, napisanego przez ks. profesora Tadeusza Ślipkę SJ, oczekiwaliśmy na ukazanie się wznowienia *Zarysu etyki szczegółowej* tegoż samego Autora. Wydawnictwo WAM nie kazało nam czekać zbyt długo i mamy już kompletne dzieło wprowadzające nas w całokształt problematyki etycznej. Problematyka ta natomiast jest niezwykle ważna, gdyż postępowanie człowieka potrzebuje jasnego wskazania drogi, na której osiągnąć może prawdziwe dobro.

Człowiek – którego istotę możemy określać z różnych punktów widzenia – jest również istotą etyczną, to znaczy w swej egzystencji podlega nie tylko prawom fizyki (wraz z całym światem materialnym) i fizjologii (wraz ze światem istot żywych), ale także prawom etyki. Każdy świadomy i dobrowolny czyn człowieka, w każdej dziedzinie jego życia, jest czynem dobrym albo złym w zależności od tego, czy jest zgodny z normą etyczną, czy jest z nią niezgodny.

Potrzeba więc wyraźnego określenia tej normy, zarówno w ogólności, jak i w odniesieniu do poszczególnych dziedzin ludzkiego życia, które możemy podzielić na osobowe i społeczne. W odniesieniu do nich podział etyki na etykę osobową i etykę społeczną, jak dokonano tego w omawianej pozycji, jest jak najbardziej słuszny.

Konkretne normy etyczne rozważane są tu na gruncie analizy filozoficznej i jest to bardzo ważne, gdyż jest to grunt, na którym spotkać się mogą ludzie bez względu na swoje religijne poglądy, opierające się na zasadach różnych religii, albo ich zasadniczego odrzucenia. Każda religia posiada swój kodeks moralny, ale odwołuje się on do autorytetu Boga, którego nie wszyscy chcą uznać.

Etyka jako nauka filozoficzna opiera się na zasadach rozumowych, które mogą w dyskusjach okazać się ogólniej dostępne. W ten sposób etyka może stać się podstawą ogólnoludzkiej zgody na podstawowe rozwiązania etyczne.

Etyka osobowa rozważa potrójne odniesienie osoby ludzkiej: do Boga, do siebie i w stosunkach międzyludzkich. Etyka społeczna poprzedzona jest rozważaniami ogólnymi na temat współczesnych kierunków filozoficzno-społecznych, po których umieszczono traktat o metafizyce społeczności, aby dopiero na tych podstawach rozważać etykę społeczności naturalnych (małżeństwo i rodzina, społeczność zawodowa, naród, państwo) oraz etykę życia międzynarodowego.

Ten najogólniejszy przegląd problematyki omawianej pozycji pokazuje już jej rozległość, choć nie może odzwierciedlić wszystkich zagadnień, jakie znalazły się w optyce Autora, dzielącego się z czytelnikami olbrzymią wiedzą dotyczącą bardzo wielu zagadnień szczegółowych. Nie sposób pokusić się w tym miejscu na ich wymienianie, dlatego trzeba odesłać do spisu treści pierwszego i drugiego tomu, aby tam na dwudziestu stronach można było się zorientować, jakimi treściami może nam służyć dzieło ks. Ślipki, zorientujemy się także, jak istotne w wielu sytuacjach może okazać się pouczenie, które zostało w sposób mądry, logiczny, a także wyważony, przedstawione w tym gruntownym dziele, które skromnie nazwane zostało *zarysem*, choć jest tak bogatym *wykładem*.

Trzeba ten wykład wziąć, aby uczyć się dróg etycznej poprawności, ale także, aby na tym gruncie podejmować dyskusje, które w odniesieniu do problematyki etycznej bardzo często są prowadzone, niestety na bardzo niskim i nieodpowiedzialnym poziomie. A przecież potrzeba ludzi sumienia, którzy właściwie i zgodnie z prawdą ukształtują swoje sumienia i z takimi sumieniami podejmą odpowiednią działalność zarówno na polu osobowym, jak i społecznym. To ostatnie jest szczególnie ważne, gdyż pozostaje albo ugięciem, albo grasują na nim fałszywe wyobrażenia o społeczeństwie i o obowiązkach moralnych, jakie wiążą się z tym podstawowym faktem, że człowiek jest także istotą społeczną.

Ks. Tomasz Jelonek